

Oceny książek • Book reviews

„Bibliografia prac opublikowanych w latach 2000–2004” „Rys historyczny czasopisma Nowotwory 1923–2005”

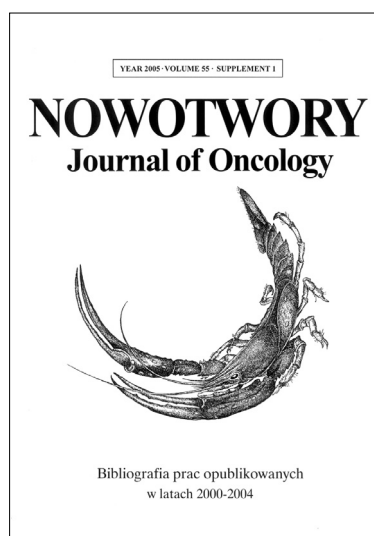
red. Edward Towpik

Nowotwory Journal of Oncology 2005, 55, supl. 1
ISSN 0029-540 X

Redaktor naczelny dwumiesięcznika *Nowotwory*, prof. Edward Towpik – onkolog, historyk medycyny, humanista – w tym suplemencie występuje z jednej strony jako redaktor jego części bibliograficznej, z drugiej jako autor „Rysu historycznego...”

Bibliografia (375 pozycji!) jest ujęta w grupy (w nawiasach liczby pozycji): artykuły na zaproszenie (30), oryginalne (145), kazuistyczne (21), przeglądowe (60), rekomendacje i zalecenia (8), o technice napromieniania (6), dyskusyjne artykuły (2) i fora (8) oraz – o historii, etyce, varia i wspomnienia (95). Następują: spis suplementów (13), skorowidz tematów (9 stron) i nazwisk (7 stron). Ogólna liczba publikacji, bogactwo ich rodzajów i tematów oraz znane nazwiska autorów świadczą o wielkim wkładzie *Nowotworów* w krajowe piśmiennictwo medyczne, a w szczególności – onkologiczne.

Bogata bibliografia prac na temat historii, etyki, wspomnienia i varia oraz „Rys historyczny czasopisma *Nowotwory* 1923-2005” mają ważne znaczenie historyczno- lub etycznomedyczne dla onkologii, Polskiego Towarzystwa Onkologii, Centrum i Instytutu Onkologii oraz dla samego pisma *Nowotwory*. Dzieje tego dwumiesięcznika przedstawia obszerny wykład, dotyczący dwu okresów międzywojennego i powojennego. Pierwsza myśl z 1906 roku, której autorami byli M. Rejchman i J. Jaworski dotyczyła powołania Komitetu do Zwalczenia Raka i odpowiedniego pisma. Polski Komitet do Zwalczenia Raka powstał dopiero w 1921 roku i wydał swój *Biuletyn*, który stał się trzecim takim pismem w świecie (po Niemczech i Francji). W 1928 roku otrzymał główny tytuł – *Nowotwory* – z pozostawieniem dotychczasowego jako podtytułu. Prof. Towpik opisuje rozwój i treść pisma oraz jego wybranych zeszytów, przypomina składy komitetu redakcyjnego i ważniejsze zjazdy onkologiczne. Podaje biogramy redaktorów naczelnych: doc. Stefana Sterlinga-Okuniewskiego, dr. Bronisława Wejnerta i prof. Józefa Hornowskiego. Wymienia też sekretarzy redakcji, roczniki pisma i 54 ważniejszych publikacji z lat 1923-1939. W dalszym ciągu Autor przedstawia okres powojenny, dzieje i przemiany pisma oraz stawiane mu przeszkody. Dopiero w 1950 roku udało się wznowić wydawanie pisma, jako jednotomowego rocznika, a w 1958 stało się ono kwartal-

nikiem. Kolejnymi zasłużonymi redaktorami naczelnymi byli profesorowie: Franciszek Łukaszczyk (do 1956), Witold Rudowski (aż 18 lat, do 1978), Hanna Kołodziejska (do 1991) i Jerzy Meyza (do 1994). Po nim redagowanie przejął Edward Towpik, obecny redaktor naczelny. W 1998 roku *Nowotwory* stały się dwumiesięcznikiem. W dalszej części znajdujemy tabelę składów redakcji i rady redakcyjnej w okresie powojennym, wymienione są również suplementy i monografie oraz aktualne cele pisma. W „Rysie historycznym...” znajdują się cenne dokumentacyjnie ilustracje (17), w połowie barwne, w połowie czarno-białe, przedstawiające już to okładki pisma, suplementów i monografii, już to w podobnej liczbie podobizny redaktorów.

Zainteresowani mogą czerpać z suplementu wiele danych bibliografii onkologicznej i samego Centrum – Instytutu Onkologii, a także – z kart bibliografii („Historia, etyka, varia, wspomnienia”) i „Rysu historycznego...” wiele informacji historyczno-medycznych o dziejach polskiej onkologii, warszawskiego Centrum i samego dwumiesięcznika *Nowotwory*.

Prof. dr hab. med. Henryk Gaertner
Kraków

„Diagnostyka bakteriologiczna”

pod redakcją Eligii M. Szewczyk

Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN; 2005, stron 360
ISBN 83-01-14473-4

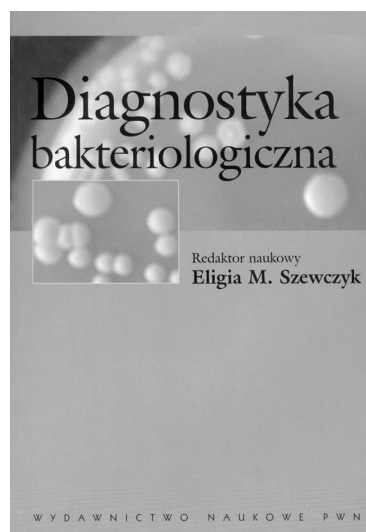
Książka pt. *Diagnostyka bakteriologiczna* pod redakcją Eligii M. Szewczyk, jako jeden z nielicznych podręczników z zakresu bakteriologii w języku polskim, adresowana jest przede wszystkim do studentów wydziałów analityki i kierunków pokrewnych. Może być także przydatna dla diagnostów laboratoryjnych i osób pragnących zapoznać się z zasadami diagnostyki bakteriologicznej. Książka liczy 35 rozdziałów opisujących bakterie najczęściej odpowiedzialne za zakażenia u ludzi lub stanowiące florę fizjologiczną człowieka.

Pierwszy rozdział poświęcony jest ewolucji i taksonomii bakterii. Opisano w ogólnym zarysie schematy taksonomiczne, których podstawą są wyniki badań molekularnych pozwalające na ustalenie pokrewieństwa filogenetycznego drobnoustrojów.

W rozdziałach 2-21 przedstawiono charakterystykę bakterii najczęściej związanych z organizmem człowieka. Sposób prezentacji poszczególnych grup bakterii podyktowany jest względami praktycznymi. Jest bardzo przejrzysty z punktu widzenia potrzeb diagnostyki bakteriologicznej. W każdym rozdziale poświęconym określonej grupie bakterii podane jest jej miejsce w schemacie klasyfikacyjnym, chorobotwórczość lub znaczenie kliniczne, a w dalszej kolejności cechy danego drobnoustroju, takie jak: morfologia, warunki hodowlane oraz zasady różnicowania i identyfikacji drobnoustroju do gatunku. Autorzy podają najnowszą nomenklaturę, ale także przypominają dawne nazwy gatunkowe lub zwyczajowe, co ułatwia pracę mikrobiologów zobligowanych do stosowania aktualnie obowiązującej terminologii. W rozdziale 22 autorzy podają ogólne zasady pobierania i transportu materiału klinicznego, wskazują także na bardzo ważny problem, tzn. jakich materiałów nie powinno się przysyłać do badania bakteriologicznego.

W rozdziałach poświęconych diagnostyce zakażeń układowych (23-34) oprócz schematów postępowania z materiałem klinicznym, w przypadkach, gdy jest to uzasadnione autorzy podają skład flory fizjologicznej, co ułatwia interpretację wyników badań bakteriologicznych.

W rozdziale 35 autorzy odnoszą się do niezwykle ważnego problemu zakażeń szpitalnych. Oprócz omówienia najczęściej spotykanych postaci i czynników etiolo-

gicznych zakażeń szpitalnych autorzy prezentują metody typowania epidemiologicznego.

Książka zawiera także „Aneks”, w którym przedstawiono przepisy podłoży bakteriologicznych najczęściej stosowanych w praktyce i metodykę wykonywania niektórych testów diagnostycznych. Ważnym uzupełnieniem są „Schematy identyfikacyjne” pomocne w postępowaniu z materiałem klinicznym najczęściej przysyłanym do badań bakteriologicznych. Opracowanie zawiera również „Słowniczek” określeń użytych w książce i „Indeks gatunków” uwzględniający nowe i dawne nazwy rodzajowe i gatunkowe.

Książka napisana jest w sposób przejrzysty, z uwzględnieniem najnowszej wiedzy w dziedzinie bakteriologii i z pewnością będzie służyła pomocą we właściwym przełożeniu danych mikrobiologicznych na potrzeby kliniczne nie tylko studentom i diagnostom laboratoryjnym, lecz także lekarzom klinicytom.

Dr Hanna Połowniak-Pracka
Zakład Mikrobiologii Klinicznej
Centrum Onkologii – Instytutu
im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Warszawie